

4 drb. II. rendű: Fried Lajos 3 drb.; Deutsch Arthur, Deszimirovits Szilárd, Dittrich Ottó, Kocsis Antal, Nagyvinszky Emil és Weber Győző-é 1—1 drb., összesen 9 drb. III rangú: összesen 8 drb. Szavalat aránytalanul kevés dícsértetett meg.

A bajai főgimn. «Tóth Kálmán» önképző-köre f. évi május hó 9-én tartotta zárógyűlését a következő tárgysorozattal: A gyűlést főtűző Török Konstant vezető tanár ur nyitotta meg, melyben röviden visszapillantott a kör ez évi munkálkodására. Ezután következett a verseny szaválás. Az összes pályázók szép sikerrel szaváltak. Jutalomban részesültek: Schober Béla 7. o. t. Schiller «Ut a vashámozhoz» cz. költeményével, Schvarcz O. 6. o. t. Tompának «Haldokló mellett» cz. versével, Téczákovics J. 8. o. t. Vörösmarty «Vén cigány»-ával és Cteser Andor 7. o. t. Kiss J. «Gedővár asszonya» cz. szavalatával. — Jegyzőkönyvi dícséretben részesült Emmerth G. V. o. t., a ki Lévaának, «Mikes» cz. költeményét adta elő szép sikerrel. Most az írásbeli pályázat eredményét hirdették ki. E szerint, a beérkezett dolgozatok közül jutalomban részesültek a következők: «Vajda János költészete». Irta Schober B. 8. o. t. «Az emberi hang természetana», szerzője Mészáros Károly 8. o. t. «Kiválóbb novellairóink». Irta Schober 7. o. t. «A Katharsisról». Műfordítás németből. Szerzője Spitzer Zoltán 7. o. t. «Kossuth Lajos emlékezete. Irta Hermann Miksa 7. o. t. Valamennyi jutalom értékes, diszkötésű könyvekből állott. A műsor következő pontjai: Dornig H. 8. o. t. titkári és Komlói Ágost 8. o. t. pénztári jelentései. Mészáros Károly 8. o. t. alelnök szép zárószavai után, Szenczy Győző igazgató ur köszönetet mond a körnek azon élvezetért, melyet neki a zárógyűléssel szerzett, az önképzésben való buzgó munkálkodásra hívja fel továbbra is az ifjuság figyelmét.

Fejtűző kérdések megfejtése.

A 18-ik számban közölt fejtűző kérdések megfejtése: *Számítási kérdés.* A tőke 4 százalék mellett 5 év alatt jövedelmezett 360 frtot.

$1800xy = 360$; $1800(x-1)y-1 = 360$.

100

Földrajzi kérdés. Tangani torkolatánál van a Tangani telep.

Történelmi kérdés. Magelhaens Fernando portugál tengerész, 1520 október hóban áthajózott a róla elnevezett tengerszoroson Patagonia és a Tüzföld között,

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

novemberben pedig felfedezte a Csendes oceánt, 1521 márczius 6-án a Mariánok szigetét pillantotta meg. Meghalt a Matan sziget benszülőtteivel való harcban 1521 ápr. 27-én.

Természetrizsi kérdés. Pele (Myoxus) állatcsalád.

Physikai kérdés. X = 804. (Az ellipsis területe — ab.)

Képrejtőny: Önképzőköri kabinet alakok.

A 17. szám rejtvényeinek megfejtői közül kimaradtak s a 18. számban közöltek megfejtéseit beküldték:

Bornemisza Géza, Schvarcz Izidor, Brichta Manó, Swartz Albert, Rosenfeld Richard, Simon János, Márton Ödön, Schulez Armin, Strausz Andor, Czvetkovits Lajos, Barényi Ferencz, Hirschberger Félix, Trammer Samu, Tóth Imre, Simon János, Veldinger Béla, Slákovits Gergely, H. Schvarcz Izidor, Bornemisza Géza, Túske Jenő, Dániel M. Marton István, Magyar József, Greiner Béla, Gadó Sándor, Márkus Lajos, Hegedüs Ferencz, Mayer Frigyes, Kerbler Lajos, Uzsai János, Bottmer Béla, Krausz Lajos, Kohn Béla, Schütz Lajos, Kohn Vilmos.

A jutalmat Magyar József nyerte el B.-Gyarmaton.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás. Somló Sándor a Nemzeti Színház művésze és a Kisfaludy Társaság tagja előfizetési felhívást boesátott ki «Zsolt vezér ifjusága» című történelmi verses vígjátékára. «Zsolt vezér ifjusága»-t, a magy. tud. akadémia báró Bánffy Dezső alapítványából 1200 korona pályadíjjal tüntette ki. A «Nemzeti Színház»-ban mult év májusában került színre s állandóan műsoron van. A mű 14 ivnyi terjedelemben, szép kiállításban f. év május 15-ig jelenik meg. Egy példány ára 1 forint 20 kr. Gyűjtők tíz előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak. A megrendeléseket szerző címére: Budapest Nemzeti Színház kell küldeni.

Az 1848—49-iki Magyar Szabadságharc története című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 80-dik füzet, a melyben Gracza György az oroszokkal való első alkudozásokat s az erdélyrészi végső harcokat írja le. Megkapóan szép Gábor Áron a székely hős halálára és temetésére vonatkozó részlet. E füzetben, hogy több szöveg férjen el, csak a két egykoru kép van, ezek: Görgei vezérkara és kísérete. Az első orosz táborokvetek Görgeinél, 1849 jul. 20.

Ifju Junk Károlynak, a szatmári gimnazista poétának szükre vált a dráma tere, a mint látszik és lyrai babérokra vágyik. Most egy «Ábránd» cz. verskötetettel akar a nyilvánosság elé lépni, melyet — mint hozzánk beküldött előfizetési felhívásában mondja — «nem tudósok számára írt, csupán a gyöngéd, szerető szíveknek óhajt vigasztalója lenni búbanataik közepette s bátorítója a szenvedők, a csüggedőknek». A kik a gimnazista poéta versei iránt érdeklődnek, 80 krért megrendelhetik a május elsején megjelent kötetet.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNEL		Budapest, IX., Soroksari-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	tőgyimnasiunai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv. társ.		KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

A pozsonyi ünnep.

(*) A millennáris emlékek sorát annak az emlékműnek leleplezése zárta be, a melyet Pozsony városa állított hazafisága s a dinasztiahoz való ragaszkodása dokumentumául.

Hogy az ünnep, melyet a leleplezés szertartása fényessé, nevezetessé s emlékezetessé tenni kívánt, nemcsak az uralkodó személye előtt volt kedves, szívesen látott és örvendtes, hanem az egész nemzetre fölemelő, lelkesítő volt, mutatja az, hogy Ő Felsége, a kir. hercegek nagyszámu kíséretében személyesen vett részt azon, legnagyobb örömeinek és megelégedésének adott kifejezést Pozsony városának ezen emlékmű felállításában nyilvánuló loyaltitása fölött szíves hangokon válaszolt az eléje járuló küldöttségeknek s kitüntetésekkel halmozta el azokat, akik az emlékmű létesítése körül érdemeket szereztek maguknak.

Az az emlék, melyet Pozsony városa felállított, Mária Terézia lovasszobra. A szobor eszméje a királyi családhoz való hűséget akarja kifejezni. A művész, kinek az eszmét márványba kellett faragni, a Habsburg dynasztia uralkodói közül a nőuralkodóban s az alatta történt eseményekben találta meg azokat a mozzanatokot, melyek művészi alkotásban kifejezhetők. Mária Terézia uralkodása alatt dokumentálta legfényesebben a magyar nemzet, hogy uralkodójáért nemcsak lelkesedni, hanem áldozatokat hozni is tud. A lelkesedés, a hűség, az önfeláldozás nyilvánításában egyformán versenyzett a köznemes, főúr és a jobbágy. S ezt jelképezi a pozsonyi szobron a nagy királyné mellett álló két alak: a kuruc, a ki a karddal kezében hódol s urnőjeért életét és vérét kész feláldozni s a főúr, a ki a távolba

mutató jobbajával így látszik szólani: «Ime ez ország a tiéd, életünk, vagyunk, vitézségünk rendelkezésedre állanak, neked hódolunk, kívánságod parancs előttünk, melyet készséggel teljesítünk.»

Egy másik nevezetes jelentősége ennek az ünnepnek, hogy érvényre juttatott egy kiváló tehetségű művészt, a ki már eddig is adta jelét képességeinek, de talentumát igazi mivoltában most volt alkalma fényesen csillogtatni. Fadrusz János a neve, a Mária Terézia szobor készítőjének a ki mint lakatos inas kezdte pályafutását, de az Istentől neki ajánlékozott művészi ihlet kiemelte őt a köznapiaság köréből s elismert művészé tette, kinek alkotásáról az uralkodó is nemcsak elismerő szavakkal nyilatkozott, hanem tettel is kifejezést adott elismerésének azzal, hogy őt a szobor elkészítéseért s megalkotásáért a Ferencz József lovagrend keresztjével tüntette ki.

Ebből azt a tanulságot merithetjük, hogy az igazi tehetség, bármely uton kezd is meg pályáját, előbb-utóbb érvényesül s alkotásai maguk legfényesebben jutalmazták a zsenit.

Ne higgye senki, hogy a valódi tehetség rejtve marad a világ előtt: csak idő kell hozzá és alkalom s az érdem jutalma nem maradhat el. Bármily szerény körben munkálkodol is, tehetséged utat tör magának, — előbb csak kis körben, később pedig arányban érdemiddel nagyobb dimenziókban is.

Ime a pozsonyi ünnep tanulságai: a hazaszeretet magasztos érzelme felhat a trónig s annak elismerése kíséri; az igaz tehetség előbb-utóbb érvényesül.

A rétségek fia.

(21)

— TRELLEK FERENCZ ifjusági regénye. —

Csakis erre számított Bill, ki személyesen ki akarta kémlelni a tere-numot. Nyers hangon parancsolta Pálnak, hogy dolgozzék tovább, maga pedig fogta nehéz fadöntő fejszét és követte az előtte lépkedő vadat ugyanazon úton, melyet Pál már korábban megtett. Mikor a túlparton fekvő szikla szemükbe ötlött, Chamulpa éles füttyentést hallatott, mire Stone magában megjegyezte, hogy ez óvatosságra akar inteni. Rá sem hederített, alig nézett a tulsó partra és szorgosan kövek és fatuskók keresése után látott. Kiválasztott néhány lehámlott sziklatöredéket, mint czéljára alkalmassat és aztán egy amerikai erdőlakó ügyességével és erejével fogott egy fa kidöntéséhez. A fejszecsapások fölébresztették a völgyviszhangját. «Ha a Szürke Medve ezt hallja, gondolta magában, rögtön megtudja, hogy fehér ember forgatja itt a szekerczét.»

Bármily gyakran röppent is át lopva tekintete a folyamon, a tulsó sziklákon még sem mutatkozott emberi lény.

A fát körülbelül asztalnyi magasságra vágta le s kijelentette, hogy ezt a törzsököt használja dolgozó asztalnak, hogy csavar-satuját hozzá erősítse. Ugy látszik, ez nem igen volt inyére a kiowanak, de mégis megengedte, minthogy már látta munkálkodni a puska-míves.

Pált a szerszámokkal odarendelte a mester a folyóhoz és a műhelyt a csonka törzsökön ütötte föl. Az ifju bámulta a ravaszságot, melylyel a kentuckyi így a trapper gyanított tömlőcze közelébe tudott férközni. Mikor magukra maradtak, Stone így szólt:

— Még mindig nem tudom ugyan, miképen segítsek az öreg gentlemanen, mert a vadakkal nem akarom ok nélkül elrontani a dolgot és nem szeretném csak úgy bolondjából elnyiszálatni a torkomat: de azt hiszem, majd fölvilan agyamban a helyes eszme. Örömet mentem az öregre, ha nyakam veszélyeztetése nélkül lehetséges.

— Számithatunk rá, felelt Pál, hogy barátaink sem ülnek összetett kezekkel. Igen fontos lenne minden további cselekvést illetőleg megállapítani, hol van bátyám?

— Helyes, de miképen?

— Éjjel átúszom és megvizsgálom a barlangokat. Minden bizonynyal ott sinylődik, hol én az indiánt láttam.

— Az ördögé vagy akkor, öcsém. Az öregre a tulsó oldalon őrzik és kétségkívül tapasztalt harcosra bízták azt a föladatot, hogy ily

félelmes ellenséget őrizzen. Elmetszi az a torkodat, mielőtt még megmukkanhatnál.

— De azért mégis kell valamit tennünk, válaszolt Pál meghunyászkodva.

— Jól van, de mihez fogjunk első renden? Ugy kalkulálom, hogy lesnünk kell az alkalomra. Hogy azonban a Szürke Medve megtudja, miszerint fehér emberek vannak itt, fogj egy darab vasat és munkáld meg kissé az üllön.

Hangos üllőcsengés verte föl rá a viszhangot. A zaj néhány indiánt csalt oda, de távoztak, mihelyest okát megtudták. — Pál figyelmeztette társát arra a morajra, mely a völgykatlanból tör fel hozzájuk. Stone figyelt.

— Igen, az ott zuhatag vagy felhő. Még egy ideig dolgoztak, hébe-korba egy pillantást vetve suttymban a sziklák felé, mikor a tábor felől hallatszó vad láрма riasztotta föl őket. Többszörte ismétlődött e zaj; egyszerre Chamulpa jelent meg sietve és fölszólította őket, hogy kövessék.

Mikor a völgykatlanba értek, egy csapat marezona kiowa vette őket körül, kik részint lovon ültek, részint szerteszét álldogáltak. Chamulpa Billt és Pált egy wigwamhoz vezette, melynek bejárata előtt mord tekintetű harcos ült. Gazdagon diszitett öltönye, valamint méltóságos magatartása elárulták főnök létét. Alig pillantotta meg őt a puska-míves, mikor azzal a jámbor merészséggel, mely Kentucky fiait kiünteti, feléje sietett és így szólt:

— Töröm a zuzáját, tisztelt Varjutoll, örülök uram, hogy láthatom az ön becsületes ábrázatát — és jobbát nyújtotta feléje.

A komor tekintetű kiowa főnök azonban épenséggel nem sietett azt megszorítani, hanem sötét szemét majd Stonera, majd Pálra szegezte. Ez a hideg magatartás azonban korántsem szegte el az emberséges kentuckyi kedvét, hanem tovább pedzette: «Hohó, öreg Varjutoll, hát így fogadnak egy érdemes barátot, ki a puskákat helyre állítja? Vagy talán nincs megelégedve mult évi munkámmal, uram? Beszéljen hát!»

— A puska-kovács ne tódítsa a szót és akkor feleljen, ha kérdezik, válaszolt lakonice a főnök.

— Töröm a zuzáját, ez aztán a szívélyes fogadj Isten! Hát kérdezzem kegyelmességed.

— Honnan jössz?

— A Verdigris mellékéről, uram.

— Láttad a cheyenneket?

— Kérdésben a felelet: láttam a cheyenn urakat.

— Hol? A folyónak innenső, vagy tulsó partján?

— Tulsó partján, uram.

— Az innensőn nem láttál senkit sem közülük? Az indián tekintete komoly, fenyegető kifejezéssel nyugodott Stone-on.

— Töröm a zuzáját, egy árva emberi lélek sem volt ezen a véres rétségen, míg ezzel a két vörös gentlemennel nem találkoztunk, kik ide vezettek engem.

E párbeszéd tartama alatt Pál kényelmesen szemlélhette a főnököt. Erőteljes, sőt athletai termetű ember volt, éles vonásain olytén erélyes, sötét kifejezés ült, mely csak a gyűlölet és harag érzelmeinek visszatükröztetésére látszott képesnek. Valóban, rettegést gerjesztett a kiowák főnökének megjelenése. A kentuckyi vakmerő föllépése azonban lerontotta azt a hatást, melyet a főnök személyisége Pálra tett és most szembeszökőleg egykedvűen állt ott.

— A puska-kovács nem látott kiowa harcosokat a rétségen? faggatta tovább Varjutoll.

— Fájd lom, nem volt ebben a szerencsében részem.

— Ismered a Szürke Medvét? E kérdésnél a kiowa szemöldei vészt jóslólag huzódtak össze.

— Tény, hogy ismerem az öreg gentlemant; a mult esztendőben megmentette életemet, mikor a rétségi rablók megtámadtak.

Az indián sötét szemét hirtelen Osborne Pálra szegezte és ezt kérdezte tőle:

— És te szintén ismered a Szürke Medvét? Tudom.

Bármily szilárdan eltökélte a fiu, hogy nyugalmát megörzi, mégis észrevehetőleg összereszt a szilaj harcosnak ráfordult tekintetére és kérdésére. De mielőtt még válaszolhatott volna, Stone harsány kacajban tört ki és így szólt:

— Hahaha! Töröm a zuzáját, hisz ez a tejföldrősszajú gyerek még soha ki nem mozdult az ő vén Kentuckyjából és most is legörömsétebb otthon ülne édes anyjának husos fazékja mellett!

— Én láttam őt a javas emberrel a rétségen.

— Oh nem, öreg Varjutoll — és Bill hasát fogta nevéttében — lehetsz bármilyen böles, de jelen esetben tévedtél, mert ez világ életében nem látott még javas embert, sem Szürke Medvét. Ezt majd csak akkor keressük föl, ha innen távozzunk. Ne ijessd meg a fiúcskát, hisz még a ficzkó sohasem látott nagy főnököt,

azt sem tudja, mit akarsz és most reszket félelmében. Bárcsak otthon hagytam volna a kölyket, elég bosszuságot és kellemetlenséget okoz nekem.

Nem tudni, vajon az indián Pálnak tagadhatatlan elfogultságát egyénisége hatásának tulajdonította-e, vagy pedig ifjukora avagy a a kentuckyi nyers őszintesége oszlatta-e el gyanakodását, de tekintete barátságosabbra vált.

Varjutoll személyesen vezette az öreg trapper foglyul ejtésére irányuló támadást, azonban Pált csak nagyon messziről látta. Amde egy kém értesítéséből, ki a támadás előtt a Szürke Medve hajléka körül cirzált, már korábban tudta, hogy egy fiatal halvány arcú tartózkodik ottan és fölébredt gyanakodása. Pálban a trappernek ezen kíséretét vélte megismerni. Az az ifju kiowa, ki Pált látta, nem volt jelen, hogy megerősítse, vagy eloszlassa a főnök gyanuját. A még gyerekszamba menő ifju fiatalos lénye, melyben nem volt semmi harcias vonás; zavara, melyet a vadember előtt nem birt elpalástolni; továbbá Stonenak oly biztos magaviselete joggal elenyészették ama gondolatot, hogy Pál a trappernek egyik bajtársa.

A főnök most kezét nyújtotta Billnek és udvariasan mondá: «Köszöntöm a puska-kovácsot a kiowák táborában».

A kentuckyi megragadta a felajánlott jobbot és így felelt: «No, ez már inyemre esik, főnök. Azt hiszem, Bill Stone mindenütt szívesen látott vendég a vörös gentlemaneknél, hol használhatatlanná vált fegyvereket kell helyreállítani. Egészen elámultam, mikor ily barátságatlanul fogadtál».

— Feledje el a puska-kovács; Varjutoll feje körül felhő lebegett.

— Minden rendben van, öreg rézbőrű; azt hiszem, összeférünk majd valahogy.

Varjutoll fölemelkedett és intett Billnek, jöjjön vele félre. Mikor annyira voltak, hogy a többiek nem hallhatták beszédüket, így szólt halk hangon az indián: «Ugyebár, a puska-kovács becsületes ember és csak egy nyelvvel beszél?»*)

— Arról biztos lehetsz.

— Barátja a kiowáknak?

— No, az természetes; különben nem jöttem volna hozzátok.

— Nemde, barátja a cheyenneknek is?

— Helyes, én mindazoknak barátja vagyok, kik munkát adnak élém és tisztességesen megfizetnek bőrökkel, meg lovakkal.

*) Az indiánok virágos beszédmódján annyi, mint: «egyenesen, őszintén, mellék gondolat nélkül».

— A Szürke Medvével is barátságban áll?
— No, az magától értetődik, főnök — viszont Bill, roppant nyíltszívűen — hisz elébb mondtam neked, hogy életemet mentette meg.

— Ismered javas emberét is? folytató még halkabban az indián.

— Ha azt a kis torz embert érted alatta — válaszolt hangját lenyomva Stone — aki nála lakik: ugy igen.

— Erős ígézetet képes művelni, ugy-e?

— Hm, mondá a ravasz kentuckyi és félősen tekintett körül; hogy varázsló-e, azt nem tudom, de hogy félelmes legény, azt igen.

— Hogy érted ezt?

— No, tudod Varjutoll, nem szeretnék rossz lábón állni ezzel a felemás emberrel, mert borzasztó ficzók! Csak láttad volna, hogyan megugrottak azok a rétségi rablók, kik tavaly megtámadtak, mikor őt megpillantották!

Varjutoll azok között volt, kik a trappert és Puckot néhány esztendővel azelőtt megrohanták és azon hatás, melyet rá a törpének csudálatos alakja eszközölt, még élénken élt emlékezetében. Ezért még halkabban kérdezősködött tovább:

— Ugyebár, érti az állatok beszédét?

— Főnök, mondá ezen különös kérdésem elmulva a kentuckyi, azt nem tudom. Sokkal is kevesebb időt töltöttem e két emberrel, hogysen törül-hegyre ismerjem őket. Jót tett velem, de azért megmaradok a mellett, hogy rettenetes ficzók az a Puck. Oly természet-fölötti erővel bír, hogy alapos az a gyanu, miszerint ez aligha van jó szerével; azt hiszem, félkézrel megfojt bármely szürke medvét.

(Folytatása következik.)

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sályosy Sándor.

(20)

De már hiába. Egy néhány tizedes, a kikkel még Kőrösön jót tett, pártjára akart szegődni, de a nagy többség indulatosan nekik támadt. Mi közük a kőrösi bírónak? Ő kezdte az egészet, így meg ő a levét! — A legelsőszántabb husz ember csellel Herepey mellé furakodott, mintha pártjára állanának, de aztán hirtelen körülvették; a hány kar feléje nyulhatott, az mind egyszerre ragadta meg őt, egy szempillantás alatt lefegyverezték, kezeit hátra kötötték s fehér kendőt lengetve vitték a kapuhoz, a hol őket bebocsátották.

S Herepey mögött dörögve csukódott be Kecskemét város kapuja.

Kecskemét város tanácsa reggel óta együtt ült s intézte a dolgokat. Egymásután következtek a váratlanabb események. Brockenthal őbester elfogatása, majd annak kicserélése a katonáival kötött egyezség folytán Kecskemét halálos ellenségével, Herepey Gábor, kőrösi bíróval.

A jó kecskeméti egy izgalomból a másikba estek. Reggel még félelem, rémület uralkodott a városban, később a jó fogás következtében határtalan lelkesedés, öröm szállta meg mindenki szívét. Herepey bevezetésekor diadalmamork elérte tetőfokát. S kinek köszönhették mind e nagy sikert? Annak a három kis kőrösi gyereknek, — a mint félfüllel hallották, — a kiket tegnap meg akartak kö-

vezni s ma délelőtt, mikor házigazdájukkal, Tarsó urammal, a tanácsház felé tartottak, majd megettek, úgy dédelgeték őket.

Utjuk valóságos diadalmenet volt. Gyerekek ugrándoztak, éljeneztek körülöttük, asszonyok járultak eléjük, Hanzinak megsimogaták pofácskáját.

— Jaj, micsoda kedves kis gyerek a szentem! Kell-e fonatos, vagy a mézes lepényt szeretitek jobban? — Kérdegete a főtéren egy termetes kofa, eléjük tartva frissen sült tézta-félékkel teli tepsijét. — Vegyetek, lelkeim, nem evett ilyen jófélélt az édes apátok sem!

Egy asszony virágcsokrot nyomott a kezükbe, azt elfogadták, szépen mosolyogva megköszönték s úgy mentek tovább a tömegben. Örültek a gyerekek a kitüntetésnek, de még jobban a sikerült eselnek, melylyel becsalhatták a falak közé Brockenthalt; Herepey elfogatásáról még nem értesültek.

Az őbesterrel játszott csinyt talán el se kell mondanom, kitalálhatja az olvasó maga is. Tarsó uramnak jutott eszébe fent a kapubástyán, azzal szaladt haza a gyerekekért. Hanzival elhozatta a rozoga trombitát s közel állítván őt a városfalhoz, meghagyta neki, hogy fujja el a Venczeltől tanult trombitajeleket, össze-vissza bárminőt, csak úgyhallassék, mintha jeleket próbálgatna.

Ott voltak a fal mellé lapulva akkor is, mi-

dőn Brockenthal mosolygó köszöntéssel belovagolt a kapun. Az ezt követő lövésektől ugyan megijedtek, de látván, hogy emberben nem esett kár, hamar megvigasztalódtak. Különösen Hanzi volt büszke nagy sikerére. Szinte délczeg hetykeséggel lépegetett Tarsó uram mellett, a ki a esel után hazavezette őket, nehogy valami bajuk essék a zürzavarban. A későbbiekrol azonban még nem tudtak semmit.

Tarsó uram szó nélkül jött értük, rendbe hozta ruháikat, melyeket még otthon a hideg miatt a maskara királyjáró-öltözék alá felvettek, titokban vett nekik már előzetesen kis pörge kalapokat, azzal aztán megindultak, nem felejtve el Hanzi trombitáját sem, melyet a tanács előtt be akartak mutatni.

Diadalútjukban már elérték a tanácsházat s épen be akartak a kapun menni, mikor onnan kardosan, dühödt borzhoz hasonló ábrázattal kicsörtetett Brockenthal s utána három kísézője, köztük a vén Venczel.

A váratlan találkozás mindkét félt meglepte. Az őbesternek bámuló, de még mindig dühös ábrázatját látva, Hanzi elkezdett szep-pegni.

— Há! mordult fel Brockenthal, itt megfagytok? Há, szép tacsókó megfagytok! Majt kapsz kedves papátul csak wart!

Venczel elkezdett csehül bámulni.

— Oh, nepomuki szent János! Láttál ilyet életedben?

Hanzi ki akarta az öreg trombitást engesztelni, nagy félénken hozzá oldalgott s nyujtotta neki a kezében tartott rézhangszert.

— Venczli bácsi, ne haragudjon. Itt van a trombitája, visszaadom!

Brockenthalnak csak most jutott eszébe a rejtelmes trombitaszó, a mely törbe kerítette. Szörnyű világosság támadt agyában. Micsoda? Hát nem is felnőt ember szedte őtet rá, hanem csak ilyen Babszem Jankó?

— Te agasztani faló, rontott Hanzinak, te voltál megcsinálász trá rá, trárará?!

Hanzi elpityeredett ijedtében; azt hitte, ez a dühös ember mindjárt megeszi.

Tarsó uramnak kellett közbelépni, mert Brockenthal éktelen dühében alighanem elpaskolja a gyereket.

— Ne tessék az én vendégemet bántani, őbester uram. Nem is az ő eszéből támadt az egész, mert azt mi okumáltuk ki, kecskeméti! Kegyelmed most már szabad, tesszen hát sietni, mert az emberei kint türelmetlenül várják.

— Menni, menni, de nem fogsz menni tyalog, mint ety kolduzs csafargó! Hol megfannak lovak?

— Ugy hallom, városbíró uram rendeletéből már kint várja négy paripa a vitéz urakat a kapunál.

— Miféle paripa?

— A városi ménesből valók, jó cserét tetszenek csinálni, mert különbek a lelőteknél.

— Hád Isten áltya mek; Mannschaft vorwärts! — Még egyszer visszafordult Hanzi felé, megfenyegette öklével: — Te, lurkó!

Még megállt Venczel előtt s a szeme közé nézett, aztán fogai közt mormogva kérdezte tőle németül:

— Te tanítottad azt a gyereket a trombitajelekre?

Venczel katonás állásban, de hosszú képpel felelt rá: — Igen is, őbester ur!

— Hallod, Venczel, te országos számár vagy!

— Igen is, őbester ur!

Azzal mentek tovább. Csakhamar eltűntek a néptömeg közt s Brockenthal azóta sem Nagykőrös, sem Kecskemét nem látta soha. Őrizkedett mind haláláig közelébe jönni annak a két városnak, a melyek hallatlan felsülésének részint tanui, részint tudói valának.

A mi a visszamaradt három gyereket illeti, tévednénk, ha azt hinnők, hogy minden belső aggodalom nélkül éltek át a Kecskeméten töltött időt. A siker, ünnepeltetés pillanatra elkapta őket s gyermekes könnyüvük, mely hamar búsul, hamar örül, feledtette velük helyzetük kényes voltát. De a mint egy kissé magukba szálltak, rögtön érezték, milyen ferde helyzetbe jutottak. Valami sügta nekik, hogy az ellenséges város nagy barátsága irántuk nem igen örvedetes dolog, nem épen hizelgő rájuk nézve. Hiszen végre is kőrösiek voltak; ha olyat tettek a minek Kecskemét örül, azzal csak szülővárosuknak okoztak bánatot. Akárhányszor siróra állt a szájuk, ha ezt végiggondolták. Sajnálták elhamarkodott tettüket, mely igaz, hogy nemes szándékból származott, mégis sok bajt, kellemetlenséget idézett elő, nemcsak nekik, de Kőrös városának, ott lakó szüleiknek is!

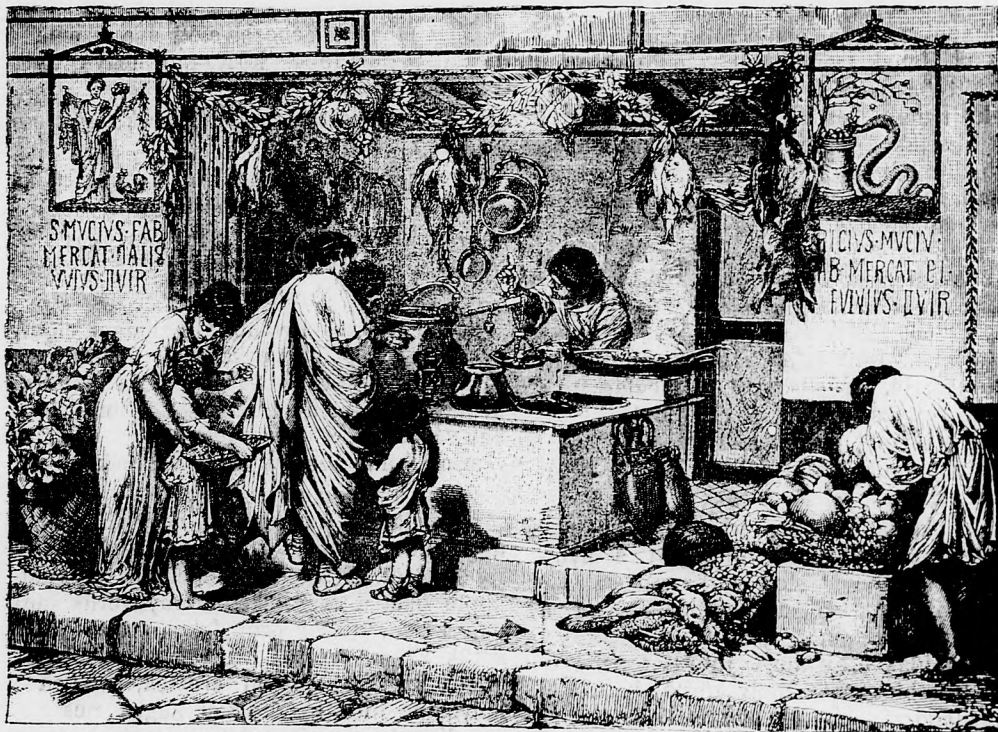
Hátha még tudták volna, mire vezetett vállalkozásuk! Ha ismerték volna Brockenthal kiszabadulásának történetét!

(Folytatása következik.)

Római kalmárboltok.

A rómaiaknál a császárság korában nagy gazdagság és fényűzés uralkodott. A dúsak mellett természetesen nem hiányoztak a szegények sem — és míg némelyek egész hadsereg rabszolgát tartottak házuknál, voltak szabad polgárok, kiknek jobban kellett érezniök az élet sanyaruságát, mint az általán jó sorsu rabszolgáknak. A polgárok közül sokan foglalkoztak jól vagy kevésbé jövedelmező kereskedéssel. Ez óriási Róma városában szinte pezsgett a kalmárokodás változatos, belföldi és

kelni fog benneteket, kedves olvasóim, akár szánjátok magatokat, a nemes kereskedelemre, akár nem; a mennyiben az teljességgel elűtött a mi időnk szokásától, már a mi a nagyobb és finomabb üzleteket illeti. Rendszerint csak egyetlenegy bolthelyiség volt, vagy kivételképp mögötte még egy szoba. A mi értelmünkben vett nagy üvegablakos kirakatokat nem ismerték; ám azért a római kalmároknak és szatócsoknak volt rá gondjuk, hogy áruikat minél esztibőbb módra helyezték szem elé és fölhijják

tengerentúli árucikkkel. A forumokon és főbb utcákon hemzsegték a mindenféle fajhoz és színhez tartozó árusok, kik rabszolgáikkal és rabszolgáikkal kínálták a provinciák termékeinek színét, javát: élelmi szereket, nyálánságokat, pipere — meg divatcikkeket, úgy ment az egész, mint a mi nagyobb városainkban. A sétálók meg-meg álltak a kirakatba tett áruk előtt, a venni óhajtó férfiak és nők beléptek a boltokba, hogy bevásároljanak, az egyszerűbb házi szükségletek bevásárlására pedig rabszolgáikat küldték.

Az üzletek berendezése kétségtelenül érde-

rő a járókelők figyelmét. Azért a boltok az utca felé, sőt sarokházaknál két utcásor felé is tökéletesen is nyitva voltak, mint azt a déli országok áruzsarnokaiban mai napság is látjuk.

A rómaiak elárúsító padkáikat (pult) úgy építették kőből vagy agyagból, innen ered «agyag-padka» elnevezés. E falazott padkákat márvány-, vagy kő-mozaikekből fűdték; a laczkonyháknál és gyümölcsös boltoknál pedig különböző edények, agyag-amphorák, serpenyők meg üstök voltak bele készítve, tehát gyakorta tüzhely gyanánt használták. Az ilyen fazekak

és serpenyők tartalmát nagy merítő kanalakkal ürítették ki. A padka mögött ott lehetett látni a falba vájt lépcsőzetes állványt, melyben edényeket és száraz árukat tartogattak.

Ilyképen e fárt-nyitott boltok bejárati oszlopokkal, melyeket az oda felaggatott tarka-barka árucikkek díszítettek, változatos tartalmukkal és árnyékos bensejükkel megélenkítették és vonzóvá tették a fakó, ablaktalan római utcákat kopár házakat; hisz tudjuk, hogy az ablakok, lakótermek hátrafelé, az atrium felé nyíltak s így a családi élet és házasság is erre gravitált. Boltajtókat nem ismertek; e helyett a küszöbbe erősített, elzárható fadon-gákat használtak, melyeket oldalt lehetett nyitni és csukni.

Ezen improvizált ajtó mellett pedig jobbra és balra álló oszlopokat az üzletág fájának feltüntetésére használták, miért is táblákat, pajzsokat és agyagból készített, néha befestett jelképeket függesztettek rájuk, melyek elég jellemzőek voltak. Így például egy tejárus terrakotta — relifben kecskét, egy pék malmot hajtó öszvért cizérezett ki; egy borkereskedő két kömbert állított boltja elé, kik a vállukra helyezett rudon hatalmas amphorát czipelnek; míg egy másik vésett Bacchus mutogatására vetemedett, ki kövér szőlőfürtöt nyom szét markában. Csapszékek czimtabláin gyakran festett sakk- és ostáblák ékeskedtek, jelképezve, hogy e helyiségekben az üdítő itóka élvezete mellett a játék gyönyörének is lehet áldozni. Mások azon osztály ama képviselőit pingáltatták czimtabláikra, kiket törzsvendégeik gyanánt tekintettek, vagy a kik ide szoktak szállani: így gladiátorokat, halászokat és hajósokat; mások ismét állatokat, mint például elefántokat, kigyókat, madarakat — egészen úgy, mint nálunk, s imigyen léteztek az «Arany orosz-lánhoz», «A pej lóhoz», «A zöld majomhoz» czimzett vendéglők és kocsimák. Az oszlopokon gyakorta lehetett találkozni a szimbolikus kigyókkal, melyek a babona szerint elhárítják a szerencsétlenséget, és egy külön védőszellemnek, a *génus Loci*-nak képével.

A másik oldalon közölt illusztráció kellő

felvilágosítást fog nyújtani olvasóinknak egy ilyen római kalmárbolt részleteiről. Nyilvánvaló, hogy itt tengerentúli termékeket és állatokat árusítanak el, melyek ép az imént érkeztek a kikötőből.

A bolt hátsó falán lombfüzérekre függ néhány száz pompás szárnyas. — Oldalt a házi isteneknek szokásos jelképei: balról *Abundantia*, a bőség istenasszonya, jobbról egy lakmározó kigyó, mindkettő alatt pedig *graffiti*, azaz a kereskedő neve és üzletének jelzése.

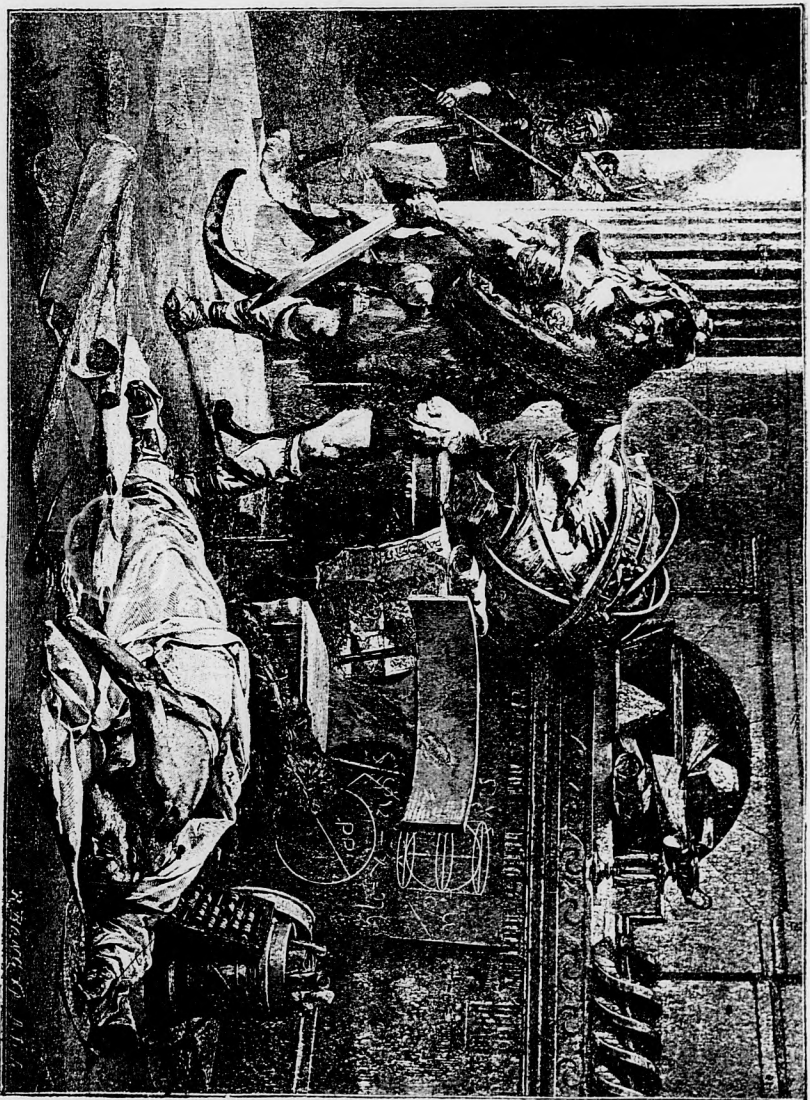
A boltban két elárúsító rabszolga szorgoskodik; az egyik kosárból szedi és vizsgálja a gyümölcsöket, a másik gyorsmérlegben becsüli meg annak a párolt nyálánságnak súlyát és értékét, melyet az imént mért ki az előtte gözölgő serpenyőből. Az a derék római, ki előtte áll, bizonyára arra az édes süteményre alkuszik, (ha ugyan nem főtt tinnhal az), a mint ezt még mai napság is készítik és nyomban a helyszínén fogyasztják a *trattoriákban*, az olasz laczkonyháknál. A kis világpolgár, a vásárló rómainak jól táplált fiacskája, már javában várja is a maga részét, ha ugyan nem az ő csemegéje végett folyik az egész vásár, melyre rámege két vagy három sesterceius — tizenöt, husz krajczár a mi pénzértünk szerint.

Mögöttük kosarat tartó lánykájával várja egy nemes római hölgy, míg rákerül a sor, hogy halat vagy valami szárnyast vegyen ebédre.

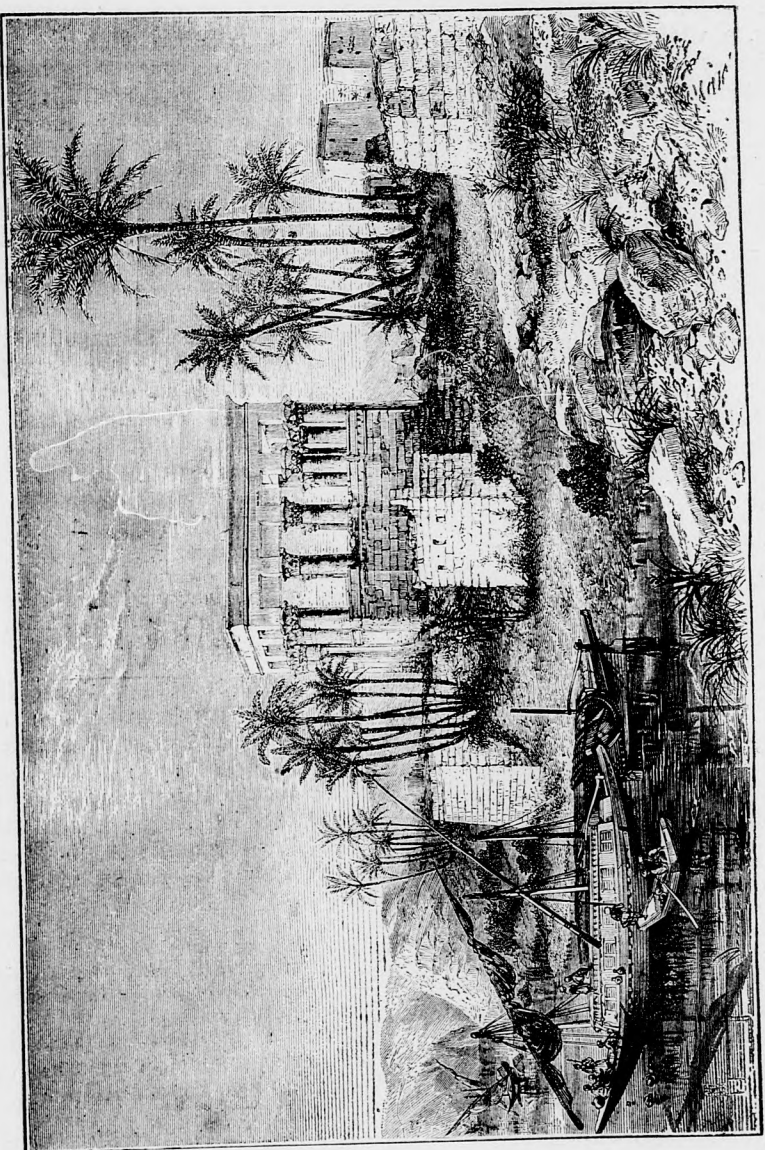
Hadd legyen ez a papa anyjára, ha hivatalos dolga után hazajön a községtanácsból és az atrium galériája felé néző hüvös ebédlőben leveti tógáját, miután előbb még egy kis étvágygerjesztő fürdőt vett. A régi rómaiak nem keveset adtak az izes falatra, a mint egyáltalában — ha meg volt a szükséges aprópénzüik — nagy izlést és elmésséget tanúsítottak abban, hogy életüket mentül kellemesebbé varázsolják, szándékukban nagyban támogatták őket a kalmárboltok, áruiknak bőségével és választékosságával.

J. K.

ARCHIMEDES HALÁLA.

FÁRAO-ÁGYA PHILAE SZIGETÉN.

A mulandóság és örökkévalóság költészete.

— A «Tanulók Lapja» pályázatán jutalmazott esztétikai tanulmány. —

Minden ember halálos percében, utolsó kínjainak gyötrelmében valami maradandót akar hagyni. A mulandóság már a földön megakarja izelni az örökkévalóságot. A gazdag jótéteményei, a vitéz hősisége, a lángész eszméje, a becsületes becsülete, a szerető szerelme jutalmaképpen, mint a hogy *Vörösmarty* mondja:

«Mennyet kell a földön is keresni
Mennyet, a föld úgy is elveszendő
Elveszendők, a kik rajta élnek».

Mindegyik az örök igazság jogszolgáltatása által akar átolvadni az istenibe. A mulandóságnak az örökkévalóságba történő ezen átolvadására mennyire uralkodik a költészetben, meggyőződhetünk róla.

Gudrun érezi, hogy élete nem biztos; tudja, hogy rövid időn belül megjelenhetik a halál angyala, de a mi megnyugtatta, az meggyőződése hűségéről.

«Wohl lass' ich hier das Leben
Die Treue lass' ich nicht».

Tudja, hogy a hűség a szív igaz erénye. Ha élete mulandó is, a hűség örökkévaló. Becsülete jutalmaképpen akar átolvadni az istenibe.

Eötvös «Végrendelet»-ében fájdalmasan gondol a halálra, de megnyugszik az örök igazságban, becsületes törekvése remélt jutalmában:

«Márványszobor helyébe
Ha fennmarad nevem:
Eszméim győzedelme
Legyen emlékjellem».

Mig *Gudrun*, a nő a becsületesség, az érzés, addig ő, a férfi az eszme, a gondolat által akarja megnyerni az örökkévalóságot.

Horatius az örökigazság sejtelmé által emelkedik az istenséghez:

Infernis neque tenebris Diana pudens
Liberat Hippolytum
Nec Lacthea valet Theseus abrupte caro
Vincula Pirithoo.

Ovidius mit törődik mulandó sorsával? A költő követeli az örökkévalóságot, bizik az örök igazságban, a lángész egyetlen jutalmában:

«... etiam cum me supremus adederit ignis
Vivam, parsque mei multa superstes erit».

Az örök igazság fenséges fogalom, fenséges eszme, mely méreteiben beláthatatlan, erejében megdöbbenthetetlen, lényegében titokzatos. Titokzatosságánál fogva büntetésében félelmes, megnyilatkozásában döbbenetet keltő. Ez a félelmetes erő az, mely nem hagyja pihenni a tolvajt az erdő rejtekén, biztosnak vélt bűnhelyén a gyilkost, mely megzavarja a lelkiismeretet... Ilyen jelenség a költészetben *Ahasvér*, a bolygó zsidó. Megtagadja az enyhét adó italt az Istenembernek, sorsa az örök, pihenés nélküli bolyongás. A halált várja, de az örök igazság üldözi:

«Tovább, tovább».

Mindnyájan át akarunk olvadni az örökkévalóságba tetteink által, bárha tudjuk, hogy csak testünk romjai felett érhetjük el a célt.

Az eszmének diadalát a test romjai felett megkapó módon fejezi ki *Arany «Rachel»*-ének siralma. Az anyát elragadja fájdalma gyermekei holtteste felett, de felbátorítja a jövőbe vetett bizalma. Fenséges hang az, melylyel *Heródest* ostromozza:

«Napjaid számítvák, megifjult az idő
És kitől rettegsz, nem féli fegyverid, ő
Az ige, az eszme».

Ige! Eszme! Felemelő gondolatok kifejező szavai; egy egyetemes hatalom alkotó elemei; költői motívumok kiapadhatatlan forrása; a tragikum magva; vele szemben az isteni hatalom mozgató középpontja; az ész mindensége; a szív istensége; a mulandó egyénben megnyilatkozó isteni teremtő erő, mint azt *Luczifer* szavai fejezik ki, melyeket *Adam*hoz intéz:

«Mi tesz nemesbbé téged?
Egy szikra az, mely bennetek dereng
Egy végtelen erőnek mozzanatja».

Az eszme harcosa elbukhatik, de eszméje győz. Ezt a gondolatot fejezi ki *Váradly «Iskariot»*-jában *Jézus* holtteste fölött:

Az emberit megölték benne
De istenleke él tovább
És szétszakítja menydörögve
A sírbolt sziklaoldalát.

Az eszmének remek költői meghatározását látjuk *Szomorj «Eszme»* című költeményében. Ellenszegülni semmi sem mer neki, csupán az ember:

«Nevemet tűzre zászlajára
Egy évszázadot hív csatára
De kora nyomorult, szegény,
Végül felér a Golgothára
S belátja: örült a remény;
Ő elbukik — de győzők én».

Az örökrend, az örök eszme győz, de az atóm, az ember elbukik, ha csatára kél vele. Ime a tragikum. Az ember a mulandó, az egyetemes, az isteni örökkévaló. A kettő viadalából az isteni kerül ki diadalmasan. Leghívebb példa rá *Madách* remekműve «Az ember tragédiája». *Ádám* elbukik *Pharaó*sban *Miltiades*ben, megdől *Sergiolus*ban, elesik *Tankréd*ban, *Kepler*ben. Elpusztul az egyetemes érvényesülése ellenében. Az egyetemes az erkölcsi és természeti rendnek összességénél fogva maga az istenség, az örökkévalóság, a munka uralkodó motívuma, de viszonyban *Ádám*nak, az embernek küzdelmével, a mulandóság képviselőjének szerepével. A tragédiában uralkodó egyetemes az örök hatalom megnyilatkozása, de negatív úton «*Julius Caesar*»-ban a világrend megdönthetetlenségének csak negatív megnyilatkozását látjuk, szemben a *Brutus* és *Caesar* páthoszával, a mulandó emberivel, a pozitív elemmel. Az eposzban az isteni a csodálatos pozitív, de nem a mulandóval szemben, hanem együtt vele. *Beöthy «Tragikumában»* így fejtegeti a két hős pályafutásának különbségét: «Mind a kettő a hatalmat érezeti, a végtelen gondolatát ébreszti fel lelkünkben s a fenség körébe emel. Csak hogy az epikus tevő, a tragikus pedig tagadó módon fejezi ki azt». Látjuk, hogy a tragikum és az eposz hatásában végtelen; az egyetemes kifejezésében örök, isteni; de hőseinek küzdelmében, a halandó sors betöltésében a mulandó költészet, bárha egymással összeolvadásban áll a kettő, az eposzi mulandó éppen úgy egyesül az istenivel, mint a tragikai, de az előbbi jutalom-, az utóbbi (pediglen) büntetés-képpen.

Ugy az eposzban, mint a tragédiában az örök igazság által van kifejezve az örökkévalóság költészete, de összeolvadva a mulandóval.

De mi hát az örök igazság lényege éppen epikai szempontból? Minden igaz ítélet igazságon alapszik, így az Istenítélet is az örökigazságon. S valóban, a sors végzése által jut kifejezésre az eposzban az örök igazság.

Vegyünk csak a *Zrínyiász*-t. Isten megharagszik a magyar nemzetre, mert «nem jártak az úton, kit fia rendelte». Az örökigazság megnyilatkozik a török garázdálkodásban. Az isteni

büntetés sujtó pallosként nehezedik a nemzet lelkére. De megváltja népét *Zrínyi*; feláldozza magát érte. Ez a feláldozás nem bukás, hanem felemelkedés; nem tragikai, hanem epikai sors; halála a mulandóságnak fenséges beolvadásba az istenibe; a halandóság magasztos átöröklése a halhatatlanságnak. Ez jellemző az eposzra. Az epikai felfogás nem ismer közönséges halandóságot, hanem fel emeli a földről *Romulust*, hogy *Quirinussá* tegye az égben; *Illést*, a prófétát tüzes szekéren ragadja ki a földről, hogy angyallá tegye a mennyben. *Buda* halála... csak halál, *Etele* halála... élet. *Buda* sorsa emberi ítéleten, emberi szempontból induló igazságon alapszik, *Etele* sorsa isten ítéleten, isteni szempontból induló örök-igazságon. Örökigazság! Ugyan hol lehetne az eposzban kifejezett örökkévalóságnak e megnyilatkozását legjobban megtalálni? Bizonyára *Dante «Divina Comoediá»*-jában. A poklot éppen úgy ellehet a gonoszok örökéletének színhelyeül képzelnünk, mint a mennyire megtestesülhet *Shakespeare «III. Richard»*-jában a gonosz fensége. A kin hazája az örökigazságnak e jogszolgáltató helye:

Átszállítást itt kér aprója, nagyja
Mind ide űzi az örökigazságot!

A szigor megborzasztja *Dantét*, de igazság-érzete megnyugtatta.

Láttuk, az örökigazság úgy epikai, mint tragikai felfogásból indulva ki, a legkimagaslóbb átmeneti motívum a mulandóság költészetéről az örökkévalóságára.

Már láttuk a mulandóság költészetét egymagában; láttuk összeolvadva az istenség költészetével. Melyek hát magának az örökkévalóság költészetének motívumai?

Az élet nem békíthet ki sorsunkkal. A miről tudjuk, hogy mulandó, nem tudja megnyugtanni szívünket. Valami titkos sóvárgás fűz bennünket egy örökön-élő lényhez, kit Istennek nevezünk. A sejtés, melylyel feltételezzük lételetét, hitté izmosul testünkben; a hit, mely lelkünk táplálékát képezi, nélkülözhetetlen gyámolunkká válik, mely vezet minden útunkon. Minden fogalmunk, minden képzetünk egy fogalom, egy képzeté egyesül a minden hatalmat egy fenséges lényben feltételező lelkünkben. Az istenség, az örökkévalóság addig lehet a költészet anyaga, míg motívumait a szív sugallja, míg hitelének rugói a szívből támadnak, de mihelyest az ész kezdi boncolgatni létezését, vagy létezésének lényegét, az örökkévalóság fogalma a bölcsészet tárgyává válik. Vagy a mint *Eötvös* mondja:

«Szerethetjük Istent eszünkkel, de megtalálni őt csak lelkünkkel lehet». Ezt a felfogást fejezi ki *Reviczky* «Isten»-e.

„A tudomány, az ember bölcseség
Hadd fejtegesse, millió csodáid
Nyugodtan nézed njabb Babelét
A melyen át egedbe nézni áhit.
Engem, tünődöt, volt-e kezdeted
Idődnek vége, hogy mikor lehet,
Erzése elfog a parányiságnak
És leborulva térdemen imádlak“.

Az isteni hatalom éppen eszmei határozatlanságánál fogva sokféleképpen uralkodik a költészetben, de mégis két főosztályba sorolhatók motívumai, úgy mint nyilatkozó s az érzés által sejtett hatalom osztályába.

Az istenség költészetének motívuma megnyilatkozhatik *kellem* és *fenség* által. Kellem által, mint gondviselő hatalom, mint ápoló kéz. Ez leginkább az a vallásos költészetben az uralkodó tényező. Az örökkévalót a kellem színében szépen tünteti *Rudnyánszky* «Aldás» című költeményében:

„A jó isten megszenteli
A kezdetet és véget,
Szívünk virággal lesz teli
Ha az ő napja éltet“.

De az istenség, mint költői motívum, fogalmánál fogva inkább *fenséges* alakban mutatkozik. Lehet fenséges nagysága, ereje, titkozatlansága megnyilatkozásában. Ez a felfogás uralkodik *Endrődi* «*Fergeteg*»-jében:

Óh természet, örök hatalom, nem kérdelem
Mi czéled a vésszel, a bős fergeteggel
Messzeható terved hiába kutatnám
Te tudod legjobban, mi czélra törekszel.
A mi benned tünő indulatok árja
Halhatatlan erő tüzlángja tenálad
Lelkem vésze nem több, habod egy rengése
Nagy vagy! Egyetlen vagy! Fenséges! Imádlak!

Istenének nagyságát az ő kicsiségével, erejét az ő gyengeségével szemben látja. Titkozatlansága által, örökkévalóságának a távol homályba vesző körvonalai által, a beláthatatlannak sejtelve által vezéreltetve térdre rogy, mint *Berzsenyi* a «Fohászkodás»-ában a porszem hódolatával járul a végtelen Istenséghez.

Az ember, a költő istenét érzés által sejtí. Az örökkévalóság költészetének legfőbb motívuma az érzés, a hit, remény, szeretet. A hit, melylyel valamely magasabb lényhez ragaszkodunk, a remény, melyet a hitünkkel megteremtett lénybe vetünk; a szeretet, melylyel csüggünk rajta.

A hit magasztos érzése nyilatkozik meg *Reviczky* «Isten»-ében:

Magát tagadja meg, ki megtagad
Mint a napot, a fényt, a színt, a vak,
A por fához más nem illik itten
Mínhogy Tebenned megnyugodva higgyen.

A remény, melyet *Moore* egy fenséges lénybevet, éppen bizalmas jellege által a jóság színében tünteti fel az ég urát:

Mint esillagához, bár felhő fedi,
A reszkető tű fordul hiven:
Ugy bár az élet vésze kergeti,
Csak tehozzád fordul reszketve szívem:
Uram, reszketve hozzád
Remélve, bizva hozzád.

Moore e megható imája a mi szívünk érzéseinek tolmácsa; az istenségről alkotott vallásos és költői felfogásnak hiven visszaadó tükre, a zsoltárok hangja Istenről, kinek dicsőségét hirdeti ama kiterjesztett erősség; az örökkévalóról, kihez *Dávid* felemeli lelkét; *Jehová*ról, kinek titka annak adatik, ki őt féli; *Elochimir*ről, ki meghallgatja a zsoltárköltőt; *Adonáj*ról, ki megkönyörül rajta nyomorúságában.

Szeretetünk iránta csak a természet vonzódása annak forrásához, az okozat ragaszkodása az okhoz. A szeretet érzése emeli fel *Malherbe* lelkét istenéhez, midőn így énekel:

C'est dieu qui nous fait vivre
C'est dieu qu'il faut aimer.

A hit, remény, szeretet hármassal motívumból van szöve *Garay* hason című költeménye:

„Téged hiszünk, nagy Isten!
Ég föld, dicső ura!
Benned remélünk, Isten!
Szelíd, kegyes atya
Téged merünk szeretni
Fiadnak általa,
Mert te vagy a szeretet
Legtisztább hajnala!“

Ime a mulandóság és az örökkévalóság költészetének. A mulandóságnak elegikus, az isteninek ódái megnyilatkozását megtalálhatjuk az életben is. Mulandóságunk költészetének . . . a temető. Minden röge, minden hantja egy motívum, majd szuró tövis, majd enyhet adó balzsam. A temető köréből más költészet körébe vágyunk, hol az istenséggel akarunk közlekedni. Az átolvadásnak ez a költészet . . . Isten háza, a templom. Az istenség költészetének . . . a hit, mely beékeli magát minden ember lelkébe. Mindnyájunknak költészetének az örökkévalóság, fensége csodálatra ragad, nagysága megszedi, rejtelmessége visszadöbbsent, jósága megnyugtat mindnyájunkat.

(Vége.)

Engel Oszkár.

H I T.

Röpke madárként szállnak az évek . . .
— Még ma vidáman üzöd a lepkét,
Gondtalanul mégy játsz ni a porba —
Holnap a földi üdvnek a vesztét
Sirva kesered — porba omolva.
— Ilyen az élet.

Még ma vidáman bolygok az utcán . . .
Mennyi barátom, jóakaróm van!
— Hogy ha lesújt majd holnap az élet,
Látok-e egyet innen-amonnan?
Lészen-e egy, ki szánva kisérget
Életem utján? . . .

Hű szívemet, ha tépi a bánat,
Lesz, ki vidítsa árva magányom?
Hogyha csalódom, elbukom, — óh jaj,
Látom a sorsom — lesz-e barátom?
— Kél a szívemben bánatos óhaj:
Halmi kívánok . . .

Messze jövőben repdes a lelkem . . .
Látom a sorsom: — mennyi csalódás . . .
Mind, a ki mostan kedves előttem,
Ott a jövőbe' nem lesz-e Júdás;
Mind kikerülnek, futnak előlem . . .
. . . Lelkem az Úrban bizva erősen
Egyre susogja: «Fenn az egekben
Él a nagy Isten — nem hagy el engem!»

Nagy Vincze.

VEGYESEK

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztőjének Dr. Rupp Kornél munkája díszes kiállításban elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyempéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hangos Antal könyvkereskedő czimére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő ivekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendelőket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

A szépirási pályázat nyertesei. A pályázatra 260 szebbnél szebb munka érkezett be. A 3 aranyat Mátyássy István, debreczeni II oszt. gimn. tanuló nyerte el, (tanára Priváry József), 2 aranyat kapott Schmidt Olga, kecskeméti polg. isk. II oszt. növendék (tan. Szabó Emi), 1 aranyat Deák Imre, budapesti ref. gimn. II. o. tanuló (tan. Nagy S.). Dícséretet érdemelnek első sorban: B.-Hunyadról Pentsy József magy., Budapestről Krausz Gyula magy. ném., Debreczen Másody Elemér magy., Kecskemét Sohr Adél és Závorj Aranka magy. ném., N.-Bánya Székely Katalin ném., Szabadka Halbrohr János magy., Szakolcza Hák József ném., Sz.-Udvarhely Bedő Béla magy. Másod sorban: Arad Kronstein Károly magy., Glück Izidor ném., Budapest Ilyés Géza és Vörös Ferencz magy., Kapuvár Pölöskey István magy., Kisujszállás Szabó Lajos ném., N.-Szöllős Block Herman magy., Sepsi-Szt.-György Gaál Mózes magy., Szakolcza Jeszenák Pál ném. Harmadsorban: Besztercze Bács Tivadar magy., Szabó Miklós ném., Budapest Weisz Henrik magy., Kisujszállás Nikl Béla magy., N.-Szöllős Bloch Herman ném., Paks Weiner Ede magy.

Reméljük, hogy e szépen indult pályázat a jövő évben még ennél is szebb eredményre fog vezetni. A Mátyássy István pályaművét lapunk jövő számához mellékeljük.

Májális. A székelyudvarhelyi ev. reform. főgimnázium ifjusága 1897. évi május hó 29-én, a kollegium kertben, Szabó Árpád tanár vezetése mellett, részben a konviktus-alap javára, részben egy tanulmányi kirándulás költségeinek fedezésére majális rendez.

Gyászhir. Jurascsik János, az eperjesi kir. kath. főgimnázium 6-ik osztályának kiváló tanulója, e hó 2-án hunyt el tifusz betegségben.

A megboldogultat szerette minden tanulóvársa és tanára s ennek tulajdonítható, hogy eltemtetéséről maga a főgimnáziumi ifjuság gondoskodott s a felmaradt pénzen siremléket emeltet neki. Mivel ragályos betegségben halt el, a városi főorvos eltiltotta a főgimnáziumnak a temetésen való részvétét. A temetésen csak Tuhirinszky Károly tanár ur, a 6-ik osztály főnöke volt jelen, a kinek a megboldogult egyik kedves tanítványa volt. Nyugosztalja őt az Isten és szegény szülei fájdalmát enyhítse az Ur angyalá!

Pályázati hirdetés. A fumei m. kir. Tengerészeti Akadémiával kapcsolatos internátusba való felvételre.

A) Általános tudnivalók.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelkezése alatt álló m. kir. Tengerészeti Akadémia célja a kereskedelmi tengerészeti pályára készülő ifjaknak szakszerű elméleti és gyakorlati oktatást nyújtani.

Az intézet tanfolyama 3 évre terjed és tanelve jelenleg az olasz.

A tanév szeptember hó elsején kezdődik és június hó 30-án végződik.

Az akadémiával kapcsolatban ugyancsak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelkezése alatt állami internátus áll fenn, melynek növendékei tanulmányaikat az akadémia többi növendékeivel együtt végzik.

Az internátus külön feladata szeretetteljes vezetéssel és oktatással a növendékekbe tiszta és főkelt gondolkozást, vallásos érzületet, a haza és trón iránt való odaadó hűséget, jövő pályájuk iránti szeretetet és azon tulajdonságokat oltani, melyeket művelt tengerésztől elvárni lehet; továbbá a növendékeknek a valódi önértéket és művelt magaviseletet, úgy mint a velők egy pályán levőkhöz való ragaszkodási szellemet fejleszteni.

Az internátus növendékei a mellett, hogy az akadémiában kivétel nélkül ingyenes oktatást nyernek, ruházatot (egyenruhát) is beleértve, teljes ellátásban részesülnek.

Az egyelőre rendszeresített 20 helyből a jövő tanévben előreláthatólag:

- 4 ingyenes,
- 1 fél ingyenes

1 fizető hely lesz betöltendő.

Az ingyenes helyek közül kettő az «Adria» m. kir. tengerhajózási részvénytársaság javaslata alapján fog betölteni.

Az ingyenes helyre felvett növendékek ellátása egészen állami költségen történik, a fél-ingyenes helyre felvett növendékek évi 200 frt

és a fizető helyre felvett növendékek 400 frt ellátási átalányt tartoznak fizetni.

Az internátusba rendszerint csak az akadémia 1-ső osztályába lépő növendékek vétetnek fel.

Az ingyenes, vagy félingyenes helyre felvett növendék köteles a m. kir. Tengerészeti Akadémia elvégzésétől számított öt éven át kereskedelmi hajón alkalmazást vállalni és szolgálni.

B) Felvételi feltételek.

a) A betöltött 14-ik, de meg nem haladott 16-ik életév;

b) a gimnázium, reáliskola, az 1868. évi XXXVIII. t. c. rendelkezéseinek megfelelően szervezett polgári iskola IV. osztályának sikerrel való elvégzése;

c) a m. kir. Tengerészeti Akadémia felvételi vizsgálatának sikeres letétele;

d) a tengerészeti pályára való testi alkalmasság;

e) a magyar honosság;

f) a magyar nyelv ismerete, vagy nem magyar ajkuaknál abból legalább oly előkészíttség, mely ezen nyelvnek további tanulmányozása mellett sikeres elsajátításra enged következtetni;

g) a kifogástalan előélet.

C) A folyamodványok benyújtása és felszerelése.

A szabályszerűen bélyegzett folyamodványok ingyenes és félingyenes helyekért a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, fizető helyekért ellenben a m. kir. Tengerészeti Hatósághoz intézendők és közvetlen a m. kir. Tengerészeti Akadémia igazgatóságához legkésőbb f. évi július hó 1-ig nyújtandók be.

A folyamodványokhoz a következő szabályszerűen bélyegzett okmányok eredetiben vagy hiteles másolatban csatolandók:

a) keresztlevél;

b) honossági bizonyítvány;

c) a végzett tanulmányokról szóló összes bizonyítványok, vagy legalább a végzett utolsó osztály bizonyítványa;

d) a tengerészeti pályára való testi alkalmasságot és a szinkülönböztetési képességet igazoló hatósági orvosi bizonyítvány;

e) a második védhímlőoltást igazoló bizonyítvány;

f) az ingyenes és félingyenes helyekre folyamodóknál vagyontalansági bizonyítvány.

D) A felvételi vizsgálat.

A felvételre pályázók az internátusba csakis abban az esetben vétetnek fel, ha a felvételi vizs-

gálatot a m. kir. Tengerészeti Akadémia 1-ső osztályáról sikerrel leteszik.

A felvételi vizsgálat tárgyait képezik:

1. a magyar vagy olasz nyelv;
2. a földrajz;
3. a közönséges és betűszám-tan;
4. mértan és mértani rajz.

A felvételi vizsgálaton a pályázó kimutatni köteles, hogy ezen tantárgyakban bezárólag a középiskolák negyedik osztályáig előadott anyagot ismeri és abban megfelelő jártassággal bír.

A felvételi vizsgálat — a szerint amint a pályázó a magyar vagy az olasz nyelvből kívánja kimutatni ismereteit — magyar vagy olasz nyelven teendő le.

A felvételi vizsgálaton megkívánt ismereteket részletekben feltüntető programot a m. kir. Tengerészeti Akadémia igazgatósága kívánatra megküldi.

A felvételi vizsgálatok Fiumében a m. kir. Tengerészeti Akadémia tanári testületének vizsgáló bizottsága előtt teendők le, miért is azon pályázók, kik benyújtott okmányaik alapján az esetleges felvételre alkalmasoknak látszanak és erről megfelelőleg értesítettnek, szeptember hó 1-én az igazgatóságnál jelentkezni tartoznak.

A m. kir. tengerészeti hatóság.

Iskolai hírek.

Az egri főgimn. Vitkovits önképzőkör május 16-án tartotta zárógyűlését. Az ünnepély lefolyása ez volt: Elnöki megnyitó beszéd után a titkári és pénztári jelentés tétetett meg egész évről. Ezután a pályadíjak kiosztása következett: nyertek hatan 10—10 koronát, kettő dícséretet, kettő meddo maradt. Ezután a versenyszaválás következett. Nagy Antal 5. o. t. szavalta «Rákóczy Ferencz Rodostón» Várady. H. Szabó József 6. o. t. szavalta Részlet az «Apostol»-ból Petőfitől. Nagy János 7. o. t. szavalta «Zizim» Zalár J.-tól. Barsy István 8. o. t. szavalta «A második asszony» Győri A.-tól. Közülök Barsy István 10 koronát nyert, Vazsita H. 1 drb. cs. aranyat, Nagy J. «Költők lugasa» cz. értékes könyvet. Erre a komikus szavalatok következtek, ámbár Eliásy Sándor 6. o. t. «Az öngyilkos» szavalatában jól túlhaladta vetélytársát Encsy K. 7. o. t. a ki a «Kakasülön» cz. monologot szavalta Gabányitól, mégis az elnök ur, mivel kissé sietett, Encsynek ítélte az első díjat (10 kor.) és csak a

második díjat Eliásynak. Erre az alelnök ur mondotta bucsuzóját tisztársai nevében a körtől és az igazgató ur szép beszédével mely után a gyűlés feloszlott.

A **szegei** főgimnázium önképzőköré 1897 évi május hó 16-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a főgimnáziumi dísztermében Szent István trónra léptének kilencz-százados évfordulója alkalmából nyilvános ünnepélyt tartott a következő tárgysorozattal: Egressy: Szózat, zenekíséret mellett énekelte a főgim. önképzőköri énekkar. Földvári: «Szent István,» szavalta Andrásy Ákos, 7. o. t. Rossini: Nyitány a «Semiramis» cz. operához, előadta az önképzőköri zenekar. Szent István, mint fejedelem, fölolvasta Brandstetter Arthur 8. o. t. Lengyel Hymnus, énekelte az önképzőköri énekkar. Erkel: Egyveleg a «Hunyady László» cz. operából, előadta az önképzőköri zenekar. Szent István jelleme, fölolvasta Zimányi Gyula 8. o. t. Endrödy: A czelli bucsu, szavalta Timina Zoltán 8. o. t. harmoniumon kíséri Kiss Aladár 8. o. t., zongorán Erdélyi Sándor 7. o. t. Hunyady-induló, zenekíséret mellett énekelte az önképzőköri énekkar.

IRODALOM.

A **Nyelvörnek** Simonyi Zsigmondtól szerkesztett áprilisi számát *Szilasi* Móricz cikkelye nyitja meg, melyben a *hagymáz* szóvak foglalkozik etimológiai szempontból. A *Scarvas* Gábertől lát napvilágot; *Pápay* József a jelentésfejlődésnek egy érdekes példáját mutatja be a *gurgyal* szóban, mely egy szótárban sem található. *Schmidt* Mariska befejezi Adalékait irodalmi nyelvünk fejlődéséhez. Ezután a *bitang* szóról jó fejtegetés, Lunitzer Viktorinak, a korán elhunvt derék fiatal nyelvésznek hagyatékából. *Zolnai* Gyula az *ön, maga és kegyed* megszólításokról értekezik. Az Irodalom rovatban *Tóth* Béla «Szimbolizmus és nyelv» czimen védelmezi *Pekár* Gyula megtámadott stílusát, *Kiss* Ernő Jókai újabb regényeinek nyelvét bírálja, *M. J.* a kolozsvári-kódexről szól, *Simonyi* Zsigmond a *gyilkok*, *Katona* Lajos a *fuvola* szóról szolgáltat adatokat. A magyarázatok és helyreigazítások rovatában *Horger* Antal a *balonybíró*, *Tóth* Béla az *abcug*, *Pekovits* Sándor a *szaratos, alkalmazosság*, *Belányi* Tivadar a *kötés*, *Vida* Sándor a *csirkász*, *Sztrócai* Lajos a *könyrgaktor* Miles és *Heves* Kornél, a *sipista*, *Zolnai* Gyula a *pöre, fraeka* stb. *Simonyi* Zsigmond a *nyargalésjargal*, *Berenesi* János az *irni fog*, *Jenő* Sándor a *bara*, *Csapodi* István a *zuhogó, hullajtó* kifejezéséhez fűz megjegyzéseket. Az idegen csemeték, fátyn hajtságok között *Ivanovics* György a *lenne* és *volna*, különbséget tárgyalja, sorra kerülnek

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

továbbá a *rokonszenv, ellenszenv*, (*Tóth* Béla), *vizesés* (*Belányi* T.), rossz idegen szók a magyarban (*Kálmáni* Béla) és kihalt neologizmusok. (*Szigeti* József, *Simonyi*). *Hermann* Ottó jeles tudósunk két népies állatnevet vett föl, ezek: a *danka* (sirálymadár) és *hőjog* (pele). Ezután következnek a szerkesztőség kérdéseire adott válaszok, melyekből kiderül, hogy *Simonyi* Zsigmondnak lapunk hasábjain az ifjúsághoz intézett felszólalása nem hangzott eredménytelenül, mert ifjaink közül többen válaszoltak ügyesen és szorgalmasan a *Nyelvör* kérdéseire, közöttük a *T. L.* több híve is: így *Beesek* Imre és *Schober* Béla, ki a bajai diáknyelvből közöl mutatványokat. — *Népnyelv* hagyományok, tájszók, család-, hely-, ruha- és ételnevek szokás szerint gazdagon vannak a füzetben, végül pedig egy sümegei regrutadál, melyet a görög-török háború fogantatott elő.

Magyarország megújodása. Az Athenaeum részvénytársaság kiadásában megjelenő, a «Magyar Nemzet Története» című tiz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) kilencedik kötetéből (A nemzeti államalkotás) jelentek meg a 103, 104. és 105. füzetek, a melyekben *Ballagi* Géza tovább folytatja az 1815—1848 közötti időszak történetének leírását.

Szerkesztői telefon.

B. F. Trencsén. Beküldött «fejtörői» oly gyengék, a mellékelt rajzok pedig oly silányak, hogy lehetetlen közölni. — **H. S.** Az előbbeni üzenet önnök is szól. — **G. Gy.** A magánolvasmányokra vonatkozó kérdésére lapunk bármelyik szerkesztői telefonjában megtalálja a feleletet. Most kivételképen még egyszer ideírjuk: *Arany* Toldija, *Toldi* estéje, *Petőfi* János vitéze, *Czuczor* Botondja, *Fazekas* Ludas *Matyija*, *Lamb*: *Shakspeare* mesék, *Szász* K. *Odyssea*, *Szilassy*: *Plutarchos* és *Arany* János egy-két elbeszélő költeménye 40 kros füzetekben kapható. — **Leindörfer** B. Trencsén. Budapesten vannak baptisták s imára a *Wesselényi*-u. 47. sz. a. gyűlnek össze; hogy ki a főnökük, nem tudjuk. — **Weidinger** B. Fehértemplom. A beküldött kérdéseket nem használhatjuk, mert megfejtésük hiányzik; megbírálásra nem fogadunk el kísérleteket; a bpesti nagyobb könyvkerekedők: *Wodianer* F. és fiai (*Andrássy*-út 21.), *Pfeiffer* F. (*Kossuth*-Lajos u.), *Ráth* Mór (*Gizella*-tér.), *Révai* Testvérek (*Vácz*-u.), *Grill* (*Dorottya*-u.), *Kilián* Fr. (*Vácz*-u.) — **Nem közölhetők**: Régi dal sorsa, *Ima* s a *Szegény* diák cz. versek. — **D. M. A** VI. osztályban olvasni kell: *Zrinyi*: *Szigeti* veszedelem; *Arany* J.: *Keveháza*, *Katalin*; *Petőfi*: *Bolond* Istók; *Vörösmarty*: *Két* szomszédvár; *Jókai*: *Kedves* atyafiak; *Jósika*: *Abafi*; *Kemény*: *Férj* és nő; *Sophokles*: *Antigone*, *Shakspeare*: *Szt. iván* éji álom. — **Sp. A.** Becskerek. Fényképeszeti készülékek beszerzésére czegeket elvből nem ajánlunk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre	4 ft.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-uteza 31.
Fél évre	2 ft.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 ft.		Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv. társ.	KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

M A T U R A.

Virágontó május havában, mikor a bűvös-bájós természet hívja-csalogatja ölére az embereket, széles ez országban félre zárkózik egy kis csapat. Viruló ifjak megannyian, kikben izgékonyan pezseg a vér, de ők most hallani sem akarnak szórakozásról, «világi hiúságok»-ról, hanem iratok, könyvek tömegébe temetkeznek és tanulnak, tanulnak éjjel-nappal, makacsul, lázasan, mint azok a halovány aszkéta barátok, kiket középkori kódexek czimlapjain lerajzolva láthatunk.

Küszöbön az érettségi, ez a célpont, mely felé nyolcz esztendőn át olyannyira vágyakozva iparkodott a középiskola polgára, melyhez annyi remény és titkos meg nyilvános félelem fűződik. Valóságos mumusa volt ez a gyöngye diáknak, sőt, valljuk be — homo sum, nil humanum a me alienum puto — a jóra való tanuló is meg-megborzongva gondolt reá. És mikor kenyértörésre kerül a sor, bizony a legjobb is megilletődve lép az urna elé.

Nincs is mit csudálni ezen, tekintve ama jelentőséget, melyet a «matura» fogalom magában foglal. Az első horderővel bíró, imponáló következzésekkel járó megpróbáltatás ez a férfiu életében. Az első komoly vizsgálat azokra nézve, kik tudományos, az utolsó azokra nézve, kik másnemű pályára lépnek.

Nyomós ok mindakettő. Azután meg erőpróba a szó legigazabb értelmében. Olyan ez, mint mikor a kertész elveszi a zsenge csemete mellől az egyenes növéssre szoktató, ótalmat, támasztékot nyújtó segédfát: hadd álljon az már a saját jóvoltából, daczoljon a szelek támadásával, növekedjék nagygyá, izmossá, terebélyessé. Ép így kell az ifjunak tanúságot

szolgáltatnia, hogy valójában érett, hogy tudásában és gondolkozásában elérte ama mértéket, melyet az életbe kilépő egyéntől megkövetel maga az élet. Önmagára hagyatva, az önön emberségéből, minden külső hatástól menten kell ismereteit, tudását kifejtenie és ez a leg-hivatottabb alkalom arra, hogy szellemi súlyát, tehetségét latba vesse, az illetékes bírák előtt érvényesítse. Nem hiába mondják ezért az érettségi vizsgálatot a férfiaság avatott iskolájának: mert mély komolysággal és önérzettel — a szép és hasznos tények eme faktoraival — töltik el az odalépő ifjat. Tehát nem pusztá paedagógiai faggatózás az egész, a mint azt az érettségi vizsgálat kevés számú ellenségei hangoztatják.

Az érettségi a középiskolai pályafutás záróköve; anyagát az általános műveltség sarkalatos tárgyai teszik és mint ilyen, a legideálisabb természetű vizsgálat. Egy keretbe foglalja a tudásnak mindama elemeit, melyeket alapok gyanánt követelnek meg azon embertől, kit «kultüember»-nek szokás nevezni. A felső oktatásnál már elenyészik az általános tudásnak kultusza; az már szorosán életpályákra készít elő, speciális tudományokat mivel és ilyképen az ezentul ránk várakozó vizsgák — melyek nehezebbek az érettséginél — elvesztik eszményi karakterüket, közbejatszván náluk a kenyérkeresetnek jelentkező motivuma.

Ép ezért fel a föltétlen, reménységgel és eredménnyel kecségetető munkára! A sikernek messzire kiható következzései és — mivel mi emberek első sorban mindig a közvetlen effectumot szoktuk nézni — a nyomán fakadó rajongó, elégtelsséggel teljes öröm busásan